

Gaziantep University Journal of Educational Sciences
Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi
e-ISSN: 2667-5145

**Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeyleri İle Ailelerin Ebeveyn Tutumları
Arasındaki İlişkinin İncelenmesi***

**Investigation of the Relationship Between Social Skill Levels of Students and Parental Attitudes
of Families**

Salih Zeki GENÇ^a, Emine Merve USLU^b

Article Info/Makale Bilgi

Received/Alındı: 17/12/2022

Revised/Düzeltildi: 01/03/2022

Accepted/Kabul edildi: 08/04/2022

Anahtar kelimeler:

Erken Çocukluk Dönemi, İlkokul
Düzeyi, Ebeveyn Tutumu

Keywords:

Early Childhood, Primary School
Level, Parental Attitude

ÖZ

Bu araştırma okul öncesi ve ilkokul dönemi çocukların sosyal becerisini ve ailelerinin ebeveyn tutumlarını belirleyerek; çocukların sosyal beceri gelişimleri ile ailelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma nicel ve nitel araştırma yöntemlerinin bir arada kullanıldığı karma yöntem araştırmasıdır. Araştırmada öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacıyla Çubukçu ve Gültekin (2008) tarafından geliştirilen “Sosyal Beceriye Sahip Olma Ölçeği” uygulanmıştır. Öğrenci velilerinin ebeveyn tutumlarını belirlemek amacıyla; Karabulut Demir, Şendil (2000) tarafından geliştirilen, “Ebeveyn Tutum Ölçeği” kullanılmıştır. Elde edilen veriler uygun istatistiksel testler ile incelenmiş, farklı değişkenlere göre test edilmiştir. Öğrencilerin sosyal becerileri ile ailelerinin ebeveyn tutumları arasında pozitif yönlü yüksek ilişki olduğu belirlenmiştir. Araştırmanın nicel araştırma sonuçlarını derinlemesine incelemek ve sonuçları detaylı açıklamak amacıyla, çalışmanın nitel boyutunda 20 öğrenci velisi ile yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığı ile görüşmeler yapılarak veri toplanmıştır. Toplanan nitel araştırma verileri betimsel analiz yoluyla incelenerek sonuçlar belirlenmiştir.

ABSTRACT

The research determines the social skills of preschool and primary school children and their families' parental attitudes; The aim of this study was to examine the relationship between children's social skills development and their families' parental attitudes. The research is a mixed method research in which quantitative and qualitative research methods are used together. In the study, the “Scale of Having Social Skills” developed by Çubukçu and Gültekin (2008) was applied in order to determine the social skill levels of the students. The obtained data were analyzed with appropriate statistical tests and tested according to different variables. It has been determined that there is a high positive correlation between the social skills of the students and the parental attitudes of their families. In order to examine the quantitative research results of the research in depth and to explain the results in detail, data were collected by interviewing 20 students' parents in the qualitative aspect of the study, through a semi-structured interview form. The collected qualitative research data were analyzed through descriptive analysis and the results were determined.

Cite as: Genç, S.Z. & Uslu, E. M. (2022). Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeyleri İle Ailelerin Ebeveyn Tutumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(1), 111-135.

^a Prof. Dr., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Bölümü, szgenc@yahoo.com, ORCID ID: 0000-0001-2345-6789.

^b Öğr. Gör., Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Bölümü, merveuslu@comu.edu.tr, ORCID ID: 0000-0001-9727-4160.

Giriş

Erken çocukluk ve ilkokul çağı çocukluk dönemi kişilik gelişimi, sosyal ve bilişsel alanda beceri kazanımı için önemli bir zaman dilimini içermektedir. Sosyal duygusal gelişim kapsamında toplumsal süreçlere adaptasyonu sağlayan, karar verme süreçlerini yöneten, karşılıklı etkileşim içinde insanlar arası ilişkilerin niteliklerini belirleyen sosyal beceriler, bireylerin diğer gelişim alanlarına da etki ederek insan gelişiminde önemli bir yer tutmaktadır. Sosyal beceri, sosyal toplumsal süreçte insanlar arası ilişkileri ve davranış şekillerini şekillendiren ve düzenleyen tutum, davranış, deneyim ve alışkanlıklardan oluşmaktadır. Farklı bir çok etmen çocukların gelişimleri üzerinde etkili olurken, çocuğun gelişim sürecinde en büyük etki sahibi yapı ailedir (Moon ve Lee, 2009; Izzo vd., 1999; Jeynes, 2015; DePlanty vd., 2007). Ailelerin sahip oldukları alışkanlıklar, inançlar, değerler, yönelimler ailenin çocuğa olan yaklaşımını belirler. Ailelerin çocuklarına karşı sergiledikleri istikrarlı ve kararlı davranış şekilleri ve bu davranışların niteliği ebeveyn tutumlarını oluşturmaktadır. Ebeveyn tutumları çocukların davranış şekillerine karşı ailelerin takındıkları tavrı ifade etmektedir (Darling ve Steinberg, 1993). Ailelerin çocuklarına ilişkin beklentileri ve çocukların ihtiyaçlarını karşılama düzeyleri ebeveyn tutumlarını etkileyen etmenlerin en önemlileri arasında yer almaktadır (Maccoby ve Martin, 1983).

Ailelerin sahip oldukları ebeveyn tutumları çocukların çok yönlü gelişimlerini biçimlendirir. Çocuğun sosyal ve bilişsel gelişimi için kaynaklık eden, sosyal ve bilişsel gelişim için temel oluşturan öge ailedir. Aile ile olumlu etkileşimin gerçekleştiği karşılıklı pozitif iletişimin yer aldığı ortam ancak destekleyici ve olumlu ebeveyn tutumunun benimsendiği aile ortamında gerçekleşmektedir. Belirtilen aile niteliklerine bağlı olarak sergilenen olumlu, destekleyici tutumlar çocuğun kişilik gelişiminde olumlu etkiye sahiptir (Eisenberg vd., 2005). Alan yazında yer alan çalışmalar incelendiğinde ebeveyn tutumlarının farklı başlıklar altında ifade edildiği görülmektedir. Filiz ve Yaprak'a (2009) göre ebeveyn tutumları demokratik aile tutumu, otoriter aile tutumu, koruyucu aile tutumu ve ilgisiz aile tutumları olarak sınıflandırılmıştır. Hibbard ve Walton'a (2014) göre ebeveyn tutumları demokratik, otoriter, izin verici- düşkün ve ihmalkâr- reddedici şeklinde ifade edilmektedir. Bakhla vd., (2013) ise aile tutumlarını demokratik, otoriter ve izin verici olarak belirtmektedir. Bu çalışmada demokratik, izin verici, otoriter ve koruyucu aile tutumları ele alınarak incelenmiştir. Demokratik ebeveyn tutumu; ailenin rehberlik ettiği çocuğa bağımsız karar alma becerisi kazandırmak için destekleyici bir yaklaşım sergilemek, sosyal gelişimi desteklemeyi önemseyen olumlu iletişim ile etkileşim sağlamaya dayanan davranış biçimlerinden oluşmaktadır (Sümer vd., 2010). Otoriter ebeveyn tutumunda; anne ve babaya mutlak bir itaat analizi ile katı ve kurallarına uyulması zorunlu bir disiplin anlayışına dayanan çocukların davranışlarının aile tarafından şekillendirildiği ve kontrol edildiği tutumu içermektedir (Thompson vd., 2003).

İzin verici aile tutumunda aile içinde kabul gören çocuğun davranışlarında herhangi bir sınırlama ve disiplin anlayışı olmaksızın olumsuz davranışların göz ardı edilmesi ve kontrol mekanizmasının bulunmaması durumu mevcuttur. Koruyucu ebeveyn tutumunda gereğinden fazla korumacı tavır sergilenerek çocuğun bağımsız düşünme ve karar verme becerileri olumsuz olarak etkilenmektedir. Bu aile tutumunda utangaç ve içine kapanık bir davranış şekli sergileyen çocuk sosyal etkileşimlerini yönetmekte zorluk çekmektedir (Rubin ve Burgess, 2002). Farklı değişkenlerden etkilenen ailelerin ebeveyn tutumları ülkemizde farklı bölgelere, kültürel ve sosyal yapıya göre farklılık göstermektedir (Sümer vd., 2010).

Ailelerin çocuk yetiştirirken benimsedikleri kurallar ve uyguladıkları disiplin

yöntemleri, toplumsal olarak genel kabul görmüş çocuk yetiştirme modelleri, kişinin aileden kazandığı davranışları, bakış açıları, kültürel ve sosyal özellikleri ebeveynlerin tutumlarını etkileyen unsurlardandır. Toplumsal yapının önemli bir parçası olan çocuğun içinde yetiştiği aile, dünyada ve buna bağlı olarak toplumda yaşanan sosyokültürel ve sosyoekonomik değişimlerin sonucu değişime uğramış ve aileler farklı nitelikteki yapılarına bağlı olarak çocukları üzerinde farklı ebeveyn tutumları sergilemeye başlamışlardır. Anne ve babaların çocuklarına karşı tutumlarının olumlu ve çocuğu destekleyici yönde olması çocukların özgüven gelişimi, yetenek ve ilgi alanlarını keşfetmelerinde; yaratıcılıklarının arttırılmasında, sosyal toplumsal uyum becerilerinin kazanılmasında önemli rol oynamaktadır. Bu durumun aksine otoriter ve baskıcı aile tutumlarının çocukların ifade ve iletişim becerilerini olumsuz etkilediği, sosyal gelişimlerinde yetersizliklere yol açtığı, bunun da çocukların toplumsal rollerini gereği gibi yerine getirmelerini engellediği ortaya çıkmıştır.

Erken yaşlarda çocukların kazandığı davranışlar bireyin kişilik gelişimini, tutum, davranış ve değer yargılarını şekillendirmektedir. Okul öncesi dönemden başlayarak aile yaklaşımlarının çocukların gelişimleri üzerinde büyük bir etkiye sahip olduğu düşünülmektedir. Çocukların sosyal duygusal gelişimi, sosyal beceri kazanım süreçleri, kişiler arası etkileşim biçimleri ve akademik başarıları üzerinde etkili olan ebeveyn tutumlarını belirlemek çocukların belirtilen alanlardaki eksik yönlerin belirlenmesi ve giderilmesi açısından önemlidir. Kişiler arası olumlu ilişki biçimlerini ifade eden prososyal davranışlar ve bu olumlu toplumsal olumlu davranış biçimleri için ön öğrenmeleri oluşturan sosyal becerilerin öncelikle ailede kazanılarak şekillendiği bilinmektedir.

Ailelerin çocuklarını yetiştirirken sahip oldukları ebeveyn tutumları, çocukların sosyal becerilerinin gelişiminde ve akademik başarıları üzerinde etkisinin büyük olduğu düşünülmektedir (Huang ve Gove, 2015; Rocha Lopes vd., 2015; Braza vd., 2015). Demokratik ve destekleyici ebeveyn tutumuna sahip ailelerin çocuklarının sosyal, duygusal ve bilişsel gelişimlerinin ebeveynlerinin tutumundan olumlu etkilendiği; baskıcı otoriter, koruyucu aile tutumlarının ise çocukların problem arz eden sosyal davranış biçimi sergilemelerine yol açtığı belirlenmiştir (Durmuşoğlu Saltalı ve Arslan, 2012; McLeod vd., 2007, Arnott ve Brown, 2013). Özellikle çocuğun sosyal beceri kazanımına olumlu etkisi olan demokratik ve izin verici ebeveyn tutumunun çocuğun sosyal yeterliklerinin arttırılması ve toplumsal süreçlere adaptasyonlarının sağlamlasında olumlu etkiye sahip olduğu ortaya konulmaktadır (Günalp, 2007; Rubin ve Burgess, 2002).

Çocukların sosyal becerileri ile ailelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi inceleyen çalışmaların birçoğu yalnızca okul öncesi dönemde bulunan çocuklar ile gerçekleştirilen çalışmalardan oluşmaktadır. Yapılan çalışmalarda nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Alanda erken çocukluk ve ilkokul dönemi çocukların sosyal beceri kazanım süreçlerinin ebeveyn tutumları ile ilişkilendirilerek ele alındığı nitel araştırma yöntemi gereğince görüşmeler ile veri toplanan çalışma yer almamaktadır. Bu çalışma nicel ve nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilen özgün bir çalışma niteliğindedir.

Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı okul öncesi ve ilkokula devam eden öğrencilerin, sosyal beceri düzeylerinin ve ailelerinin tutumlarının belirlenmesi, ebeveyn tutumlarının öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri üzerine etkisinin belirlenmesi ve çocukların sosyal beceri düzeyleri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemektir. Bu amaçlar çerçevesinde aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Okul öncesi kurumlara devam eden öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri nasıldır?
- İlkokula devam eden öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri nasıldır?
- Öğrenci velilerinin ebeveyn tutumları nasıldır?
- Okul öncesi kurumlara devam eden öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile ailelerinin ebeveyn tutumları arasında nasıl bir ilişki var mıdır?
- İlkokula devam eden öğrencilerinin sosyal beceri düzeyleri ile ailelerinin ebeveyn tutumları arasında nasıl bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu çalışma açılımlı sıralı desenin kullanıldığı karma araştırma yöntemi kullanılarak hazırlanmıştır. Nicel ve nitel verilerin üzerinde araştırma yapılan konunun açıklanmasında birlikte kullanılmasına dayanan karma yöntem araştırmalarında, problemin daha kapsamlı olarak açıklanması esasına dayanmaktadır (Halcomb ve Hickman, 2015). Nicel ve nitel verilerin toplanarak analiz edilmesine dayanan karma araştırma yönteminde açılımlı sıralı desene uygun olacak nitelikte öncelikle nicel veriler toplanarak analiz edilmiştir. Nicel bulguları daha derinlemesine açıklamak amacıyla nitel veriler toplanmıştır (Creswell, 2008; Johnson ve Onwuegbuzie, 2004; Green vd., 2005; Yıldırım ve Şimşek, 20016).

Çalışma Grubu

Araştırmanın nicel bölümüne ilişkin örneklemini Çanakkale il merkezinde 2021-2022 eğitim öğretim yılında resmi bağımsız anaokulu, anasınıfı ve ilkokullarda eğitim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Bağımsız anaokulu ve anasınıfı 200 (%39,52) öğrenci ve ilkokulda öğrenim gören 306(% 60,47) toplam 506 öğrenciye ölçek uygulanmıştır. Çalışma grubu I'e ait demografik bilgiler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Çalışma Grubu I'e İlişkin Demografik Bilgi Tablosu

Veli	N	%	Mezun Olunan Okul		%
Anne	327	64,62	İlkokul	59	11,66
Baba	179	35,37	Ortaokul	73	14,42
Ebeveyn Yaş			Lise	151	29,84
25-30	173	34,18	Üniversite	211	41,69
30-35	126	24,90	Lisans Üstü	12	2,37
35-40	90	17,78	Ailede Bulunan Çocuk Sayısı		
40-45	80	15,81	1 çocuk	156	30,83
45 ve üzeri	37	7,31	2 çocuk	230	45,45
Çocuk Cinsiyet			3 çocuk	94	18,57
Kız	297	58,69	4 veya daha fazla	26	5,13
Erkek	209	41,30	Çocuk Okul Türü		
Çocuk Yaş Grubu			Bağımsız Anaokulu	88	17,39
Anaokulu	200	39,52	Anasınıfı	79	15,61
İlkokul	306	60,47	MEB ilkokul	268	52,96
			Özel Okul	71	14,03

Tablo 1' de görüldüğü üzere araştırmaya katılan velilerin 327'si anne (%64,62), 179'unu (%35,37) babalardan oluşmaktadır. Ebeveynlerin yaşları incelendiğinde 25-30 yaş

arasında 173 veli (%34,18), 30-35 yaş aralığında 126 veli (%24,90), 35-40 yaş aralığında 90 veli (%17,78), 40-45 yaş aralığında 80 veli (%15,81), 45 yaş ve üzeri yaşa sahip 37 (7,31) veli olduğu çalışmaya dahil olmuştur. Velilerin mezun oldukları okul türü incelendiğinde 59 veli ilkokul mezunu (%11,66), 73 veli ortaokul mezunu (%14,42), 151 veli lise mezunu (%29,84), 211 veli üniversite mezunu (%41,69), 12 veli ise lisans üstü eğitim mezunu (2,37) olduğu ifade edilmiştir.

Araştırmaya katılan çocukların 297'si kız (%58,69), 209'u ise erkektir (41,30). Çocukların yaş grubu incelendiğinde 200 çocuk okul öncesi yaş düzeyinde (%39,52), 306 çocuk ise (%60,47) ilkokul düzeyindedir. 88 çocuk bağımsız anaokuluna (%17,39), 79 çocuk anasınıfına (%15,61), 268 çocuk Milli Eğitim Bakanlığına bağlı devlet ilkokuluna (%52,96), 71 çocuk ise özel ilkokula (%14,03) devam ederek eğitim görmektedir.

Çalışmanın nitel boyutuna ilişkin çalışma grubunu ise 18 (%60) ilkokul öğrenci velisi; 12 (%40) okul öncesi öğrenci velisi olmak üzere toplam 30 ebeveyn oluşturmaktadır. Çalışma grubu II'ye ilişkin demografik bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2: Çalışma Grubu II'ye İlişkin Demografik Bilgi Tablosu

veli	N	%	Ebeveyn Yaş	N	%
Anne	19	63,33	25-30	7	23,33
Baba	11	36,66	30-35	8	26,66
Mezun Olunan Okul	N	%	35-40	12	40
İlkokul	5	16,66	40-45	3	10
Ortaokul	6	20	Ailede Bulunan Çocuk Sayısı	N	%
Lise	9	30	1 çocuk	12	40
Üniversite	10	33,33	2 çocuk	15	50
			3 çocuk ya da daha fazla	3	10

Tablo 2 incelendiğinde 30 veli ile görüşme yapılmıştır. Nitel araştırma kapsamında 19 Anne (%63,33), 11 Baba (%36,66) araştırmaya katılmıştır. 25-30 yaş aralığında 7 veli (23,33); 30-35 yaş aralığında 8 veli (%26,66), 35-40 yaş aralığında 12 veli (%40), 40-45 yaş aralığında 3 veliden (%10) oluşturmaktadır. 1 çocuğu olan 12 veli (%40), 2 çocuğu olan 15 veli (%50), 3 ya da daha fazla çocuğu olan 3 veli (%10) bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada okul öncesi kurumlara ve ilkokula devam eden öğrenci velilerinin ebeveyn tutumu ile anaokulu ve ilkokula devam eden çocukların sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmada öğrencilerin demografik bilgilerini elde etmek için oluşturulan Kişisel Bilgi Formu, Ebeveyn Tutumlarını belirlemek için Karabulut Demir, Şendil (2000) tarafından geliştirilen, 4 alt boyuttan oluşan (Demokratik tutum, Otoriter tutum, Koruyucu tutum, İzin Verici Tutum) Ebeveyn Tutum Ölçeği; öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini belirlemek amacıyla ise Çubukçu ve Gültekin (2008) tarafından geliştirilen “ Sosyal Beceriye Sahip Olma Ölçeği” uygulanmıştır. Ölçekler ilk olarak 550 öğrenciye uygulanmıştır. Son olarak hatalı ve eksik girilen ölçekler çıkarılarak 506 öğrenciye ait verinin analizleri yapılmıştır.

Nitel araştırma ile elde edilen veriler ışığında belirlenen sonuçların derinlemesine incelenmesi için nitel araştırma kapsamında yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur. Oluşturulan görüşme soruları üç uzman görüşü alınarak tekrar

düzenlenmiştir. Son hali verilen görüşme formu dört veliye uygulanarak güvenilirliği tespit edilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşme formunun son hali 30 öğrenci velisine uygulanmış ve bu doğrultuda görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sonucunda nitel veri analizi temalar oluşturularak gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

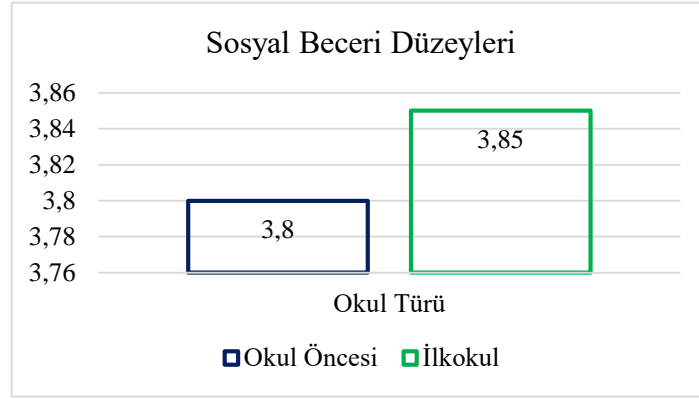
Araştırmada toplanan nicel araştırmaya ilişkin veriler SPSS-23 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile ailelerin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi analiz edebilmek için Korelasyon (Pearson) katsayısı hesaplanmıştır. Ailelerin Ebeveyn Tutumu ile ilgili analizler için Parametrik olmayan testlerden Mann-Whitney U Testi ve Kuruskal Wallis Testi kullanılmıştır. Çocukların sosyal beceri düzeylerine yönelik değişkenleri analiz etmek için T-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testleri kullanılmıştır.

Araştırmada yarı yapılandırılmış görüşme soruları kapsamında nitel veriler ses kaydı alınarak toplanmıştır. Araştırmada elde edilen bulgular araştırmacı tarafından temalar oluşturularak analiz edilmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen nitel bulgular doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir.

Bulgular

Sosyal Beceri Düzeyine İlişkin Puan Ortalamaları

Bu bölümde okul öncesi ve ilkokulu dönemi öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerine ilişkin puan ortalamaları hesaplanmış ve Şekil 1’ de sunulmuştur.

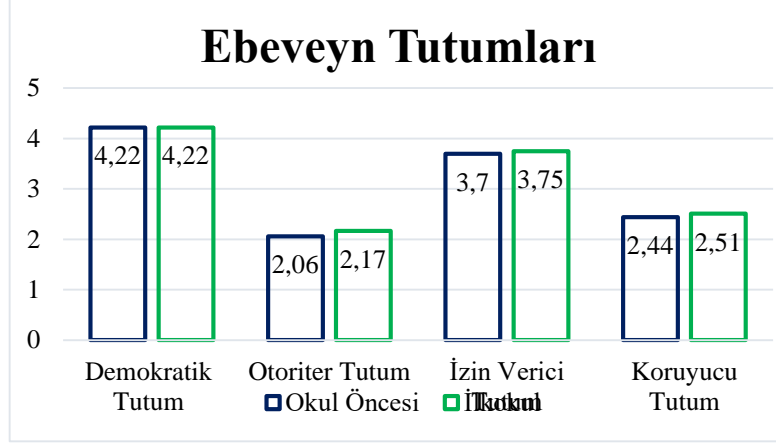

Şekil 1: Okul Öncesi ve İlkokul Dönemi Öğrencilerinin Sosyal Beceri Düzeyleri

Okulöncesi ve ilkokul dönemindeki çocukların sosyal beceri düzeyleri belirlenmiştir. Anaokulu yaş grubundaki çocukların sosyal beceri düzeyi puan ortalamaları 3,80; ilkokul yaş grubundaki çocukların sosyal beceri düzeyleri puan ortalamaları 3,85 olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Ebeveyn Tutumlarına İlişkin Puan Ortalamaları

Bu bölümde okul öncesi ve ilkokul dönemi velilerinin ebeveyn tutumlarına ilişkin ölçek puan ortalamaları hesaplanarak Şekil 2’de sunulmuştur.

Şekil 2: Ailelerin ebeveyn tutumları

Çocukları okul öncesi yaş grubunda olan ailelerin ebeveyn tutumları ile ilkökul yaş grubunda çocuğu olan ailelerin ebeveyn tutumları ölçeğinden aldıkları puan ortalamaları incelenmiştir. Demokratik aile tutumu ölçeğinden anaokulu ve ilkökul yaş grubundaki çocuğu olan ailelerin Demokratik Aile tutumu boyutundan ($\bar{X}=2.22$) olarak; Otoriter aile tutumunda anaokulunda çocuğu olan ailelerin puan ortalamaları 2.06; ilkökulda çocuğu olan ailelerin puan ortalamaları ($\bar{X}=2.17$) olarak; İzin verici Aile Tutumu anaokulunda çocuğu olan ailelerin puan ortalamaları 3,70 ilkökulda çocuğu olan ailelerin puan ortalamaları ($\bar{X}=3.75$) puan olarak; Koruyucu aile tutumunda anaokulunda çocuğu olan ailelerin ($\bar{X}=2.44$) ilkökulda çocuğu olan ailelerin puan ortalamaları ($\bar{X}=2.51$) olduğu belirlenmiştir.

Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesine Yönelik Bulgular

Bu bölümde öğrencilerin cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, veli yaşı, ikamet edilen yer değişkenine göre sosyal beceri düzeyleri incelenmiş yapılan analiz sonuçlarına ilişkin elde edilen bulgular tablolaştırılarak sunulmuştur.

Cinsiyete Göre Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeyi

Araştırmada çocukların sosyal beceri düzeylerinin cinsiyet değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için T-testi uygulanmıştır. Analiz sonucu elde edilen veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

Tablo 3: Cinsiyete Göre Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine İlişkin T-test Tablosu

Cinsiyet	N	$\bar{X}$	S	sd	t	p
Kız	297	3.91	.61	504	4.78	.000
Erkek	209	3.65	.60			

Çocuğun cinsiyet değişkenine ilişkin sosyal beceri gelişimi anlamlı olarak fark olup belirlemek için yapılan T-testi sonuçları değerlendirildiğinde anlamlı fark bulunmuştur. ($p<.05$). Kız çocuklarının sosyal beceri düzeyi puan ortalamalarının ($\bar{X}=3.91$) erkek

öğrencilerin ölçek puan ortalamalarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Yaşa Göre Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeyi

Araştırmada çocukların sosyal beceri düzeylerinin yaşlarına göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucu elde edilen veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

Tablo 4: Yaşa Göre Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine İlişkin ANOVA Tablosu

Varyans	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	sd	F	p
Gruplar Arası	12.038	3.009	4	8.155	.000
Grup İçi	184.893	.369	501		
Toplam	196.931		505		

Tablo 4’de yaşlarına göre çocukların sosyal beceri ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları incelendiğinde çocukların sosyal beceri puan ortalamalarının yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($p < .05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucuna göre 9 yaşında olan çocukların ölçek puan ortalamaları ($\bar{X} = 4.18$) diğer yaş aralığındaki velilerin çocuklarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Kardeş Sayısına Göre Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeyi

Araştırmada çocukların sosyal beceri düzeylerinin kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için ANOVA testi uygulanmıştır. Analiz sonucu elde edilen veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

Tablo 5: Kardeş Sayısına Göre Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine İlişkin ANOVA Tablosu

Varyans	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	sd	F	p
Gruplar Arası	1.452	.518	3	1.255	.289
Grup İçi	192.862	.386	500		
Toplam	194.314		503		

Tablo 5 de kardeş sayısı değişkenine göre sosyal beceri puan ortalamaları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları incelendiğinde çocukların sosyal beceri puan ortalamalarının kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı fark olmadığını belirlenmiştir. ($p > .05$).

Velilerin Yaşına Göre Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeyi

Araştırmada çocukların sosyal beceri düzeylerinin velilerinin yaşları değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi uygulanmıştır. Analiz sonucu elde edilen veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

Tablo 6: Veli Yaşına Göre Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine İlişkin ANOVA Tablosu

Varyans	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	sd	F	p
Gruplar Arası	4.316	1.079	4	2.807	.025
Grup İçi	192.615	.384	501		
Toplam	196.931		505		

Tablo 6’da velinin yaşı değişkenine göre çocukların sosyal beceri ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları incelendiğinde çocukların sosyal beceri puan ortalamalarının veli yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($p < .05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucuna göre 45 ve üzeri yaşında olan velilerin çocuklarının ölçek puan ortalamaları ($\bar{X} = 4.05$) diğer yaş aralığındaki velilerin çocuklarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

İkamet Edilen Yere Göre Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeyleri

Araştırmada çocukların sosyal beceri düzeylerinin ikamet edilen yer değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) testi uygulanmıştır. Analiz sonucu elde edilen veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

Tablo 7: İkamet Edilen Yere Göre Öğrencilerin Sosyal Beceri Düzeylerine İlişkin ANOVA Tablosu

Varyans	Kareler Toplamı	Kareler Ortalaması	sd	F	p
Gruplar Arası	2.244	1.122	2	2.899	.056
Grup İçi	194.687	.387	503		
Toplam	196.931		505		

Tablo 7’de ikamet edilen yere göre çocukların sosyal beceri ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı fark olup olmadığını belirlemek amacıyla yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi sonuçları incelendiğinde çocukların sosyal beceri puan ortalamalarının ikamet edilen yere göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı belirlenmiştir ($p < .05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffe testi sonucuna göre köyde ikamet eden çocuklarının ölçek puan ortalamaları ($\bar{X} = 4.03$) diğer çocuklarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Ailelerin Ebeveyn Tutumlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesine İlişkin Bulgular

Ailelerin ebeveyn tutumlarının eğitim durumu, yaş, anne veya baba olma ve çocuk sayısı değişkenleri açısından incelenmesine yönelik analizler gerçekleştirilmiştir.

Anne- Baba Olma Durumu Değişkenine Yönelik Ebeveyn Tutumu

Araştırmada ailelerin çocuklarına göstermiş oldukları tutumlarının anne veya baba olma değişkenine göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için Mann-Whitney U Testi uygulanmıştır. Analiz sonucu elde edilen veriler tablolaştırılarak sunulmuştur.

Tablo 8: Ebeveyn Tutumuna İlişkin Anne veya Baba Olma Değişkenine Göre Man-Whitney U Testi Tablosu

Tutum	Veli	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	Sum of Ranks
Demokratik Tutum	Anne	327	272.19	89005.50	23	.000
	Baba	129	219.36	39265.50		
Otoriter Tutum	Anne	327	233.82	76460.50	22	.000
	Baba	129	289.44	51810.50		
İzin Verici Tutum	Anne	327	240.16	83961.00	28	.005
	Baba	129	277.87	44310.00		
Koruyucu Tutum	Anne	327	256.76	78532.50	24	.497
	Baba	129	247.52	49738.50		

Anne baba olma değişkenine göre ailelerin ebeveyn tutumlarının belirlenmesi amacıyla anlamlı farklılaşmış farklılaşmadığını belirlemek için uygulanan Man-Whitney U Testi sonuçları incelendiğinde demokratik, otoriter ve izin verici aile tutumları arasında anlamlı fark çıkmıştır. ($p < .05$). Demokratik tutumu ($\bar{X} = 272.19$) sergileyen annelerin; otoriter ($\bar{X} = 289.44$) ve izin verici ($\bar{X} = 277.87$) tutum sergileyen babaların ölçek puan ortalamaları daha yüksek çıkmıştır

Yaş Değişkenine Yönelik Ebeveyn Tutumu

Araştırmada ailelerin çocuklarına göstermiş oldukları tutumlarının veli yaşına göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Analiz sonucu elde edilen veriler tablolastırılarak sunulmuştur.

Tablo 9: Ebeveyn Tutumuna İlişkin Velilerin Yaşları Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Tablosu

Tutum	Yaş grubu	N	Sıra ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlılık
Demokratik Tutum	25-30	173	274.09	7.595	4	.108	---
	30-35	126	255.15				
	35-40	90	237.70				
	40-45	80	224.81				
	+45	37	252.08				
Otoriter Tutum	25-30	173	231.69	8.998	4	.061	---
	30-35	126	260.69				
	35-40	90	262.97				
	40-45	80	255.19				
	+45	37	304.14				
Koruyucu Tutum	25-30	173	251.07	4.319	4	.365	---
	30-35	126	257.66				
	35-40	90	235.98				
	40-45	80	253.10				
	+45	37	294.19				
İzin Verici Tutum	25-30	173	239.00	17.835	4	.001	25-30/45-50
	30-35	126	249.91				
	35-40	90	280.04				
	40-45	80	229.11				
	+45	37	331.92				

Veli yaşı değişkenine göre ailelerin ebeveyn tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçları incelendiğinde veli yaşına göre demokratik, otoriter ve koruyucu aile tutumları arasında anlamlı fark çıkmamıştır. ($p>.05$). İzin verici aile tutumu sergileyen kişilerde yaş değişkenine göre anlamlı fark ortaya çıkmıştır. ($p<.05$). Anlamlı farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Games Howell testi sonuçlarına göre izin verici aile tutumsergileyen 45-50 yaş aralığındaki ailelerin ölçek puan ortalamalarının ($\bar{X}=2.94$) diğer ailelerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Eğitim Düzeyi Değişkenine Yönelik Ebeveyn Tutumu

Araştırmada ailelerin çocuklarına göstermiş oldukları tutumlarının veli eğitim durumlarına göre anlamlı bir fark olup olmadığını belirlemek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Analiz sonucu elde edilen veriler tablolştırılarak sunulmuştur.

Tablo 10: Ebeveyn Tutumuna İlişkin Velilerin Eğitim Durumu Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Tablosu

Tutum	Eğitim	n	Sıra ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlılık
Demokratik Tutum	İlkokul	59	201.75	42.968	4	.000	Üniversite-ilkokul Üniversite- ortaokul Lise-ortaokul
	Ortaokul	73	187.70				
	Lise	151	250.11				
	Üniversite	211	296.72				
	Lisansüstü	12	191.00				
Otoriter Tutum	İlkokul	59	289.94	41.752	4	.000	İlkokul-üniversite Ortaokul-üniversite
	Ortaokul	73	320.97				
	Lise	151	268.07				
	Üniversite	211	207.91				
	Lisansüstü	12	282.13				
Koruyucu Tutum	İlkokul	59	280.72	9.927	4	.042	İlkokul
	Ortaokul	73	254.92				
	Lise	151	271.99				
	Üniversite	211	235.86				
	Lisansüstü	12	188.63				
İzin Verici Tutum	İlkokul	59	279.09	10.732	4	.030	Lise-üniversite Lisansüstü-üniversite
	Ortaokul	73	267.52				
	Lise	151	246.99				
	Üniversite	211	240.19				
	Lisansüstü	12	258.42				

Veli eğitim durumu değişkenine göre ailelerin ebeveyn tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları incelendiğinde demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici aile tutumunda anlamlı fark ortaya çıkmıştır. ($p<.05$). Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Scheffee testi sonuçlarına göre demokratik tutum gösteren, üniversite mezunu olan ailelerin ölçek puan ortalamalarının ($\bar{X}=4.39$) diğer ailelerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Koruyucu ($\bar{X}=2.81$) ve otoriter ($\bar{X}=2.22$) tutum sergileyen ailelerden ölçek puan ortalamalarının ilkokul mezunu olan ailelerin ölçek puan ortalamalarının daha yüksek olduğu belirlenmiştir. İzin verici aile tutumu sergileyen, Lise mezunu olan ailelerin ölçek puan ortalamalarının ($\bar{X}=2.39$) diğer ailelerden daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır.

Çocuk Sayısı Değişkenine Yönelik Ebeveyn Tutumu

Bu çalışmada ebeveyn tutumlarının çocuk sayısına göre anlamlı şekilde değişip değişmediğini analiz etmek için Kruskal-Wallis testi uygulanmıştır. Analiz sonucu elde edilen veriler tablolaraştırılarak sunulmuştur.

Tablo 11: Ebeveyn Tutumuna İlişkin Çocuk Sayısı Değişkenine Göre Kruskal-Wallis Testi Tablosu

Tutum	Çocuk Sayısı	n	Sıra ortalaması	χ^2	sd	p	Anlamlılık
Demokratik Tutum	1 çocuk	154	279.04	15.491	3	.001	1çocuk -4 çocuk
	2 çocuk	230	256.12				
	3 çocuk	94	217.32				
	4 ve üzeri	26	190.44				
Otoriter Tutum	1 çocuk	154	207.16	28.036	3	.000	4 çocuk -1 çocuk 3 çocuk -1 çocuk 2 çocuk -1 çocuk
	2 çocuk	230	257.59				
	3 çocuk	94	293.77				
	4 ve üzeri	26	316.94				
Koruyucu Tutum	1 çocuk	154	235.28	5.611	3	.132	---
	2 çocuk	230	258.60				
	3 çocuk	94	273.80				
	4 ve üzeri	26	223.54				
İzin Verici Tutum	1 çocuk	154	242.34	2.991	3	.393	---
	2 çocuk	230	251.98				
	3 çocuk	94	259.14				
	4 ve üzeri	26	293.25				

Çocuk sayısı değişkenine göre ailelerin ebeveyn tutumlarının belirlenmesi amacıyla yapılan Kruskal Wallis testi sonuçları incelendiğinde demokratik, otoriter, koruyucu ve izin verici aile tutumlarına ilişkin ölçek puan ortalamaları arasında anlamlı fark ortaya çıkmıştır ($p < .05$). Anlamlı farkın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek amacıyla yapılan Games Howell testi sonuçlarına göre demokratik tutum gösteren ailelerden bir çocuğu olan ailelerin ölçek puan ortalamaları ($\bar{X} = 15.491$) diğer ailelerden daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Otoriter tutum sergilenen ailelerden 4 ve daha fazla çocuğu olan ailelerin ölçek puan ortalamalarının ($\bar{X} = 15.491$) diğer aile tutumlarından daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Demokratik Aile Tutumuna Yönelik Görüşler

Demokratik tutum gösteren ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin daha

yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla ilgili demokratik tutum sergileyen 10 velinin görüşü alınmış, öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin yüksek olmasına ilişkin tekrar eden görüşler belirlenmiş ve görüş sıklıkları Tablo 12’de sunulmuştur.

Tablo 12: Demokratik Ebeveyn Tutum Sergileyen Veli Görüşleri

	N	%
Birlikte zaman geçirme	3	30
Çeşitli aktivitelere katılma	6	60
Ortak karar alma	4	40
Gönüllü kuruluşlarda birlikte görev alma	2	20

Demokratik ebeveyn tutumu sergileyen ailelerin çocuklarının sosyal beceri gelişimlerini etkileyen faktörlerin ailelerin uygun zamanlarda çocuklarına zaman ayırdıkları, birlikte gönüllülük esasına da dayanan farklı faaliyetlerde bulunmaları, karar alma süreçlerinde yol gösterici olacak nitelikte çocuğunda kararlarını önemli buldukları görüşlerine ulaşılmıştır. Bu görüşlere ilişkin Serkan Bey “Hafta sonları vakitlerimi çocuğum için ayırıyorum. Çocuğumla birlikte oyun merkezlerine giderek birlikte oyunlar oynuyoruz. Ormanlık alanlara giderek birlikte keşifler yapıyoruz, farklı arkadaşlar ediniyoruz.” derken, Betül Hanım “Ev içerisinde alacağımız kararlarda çocuğuma söz hakkı vermeye çalışıyorum böylelikle öz güvenli gelişmesine destek olmaya çalışıyorum.”, Nilay Hanım “Okul saatleri dışında yüzme, satranç, drama kurslarına çocuğumu gönderiyorum farklı kişilerle iletişimini desteklemek amaçlı.”, Ayşe Hanım “Çocuğum ile birlikte Lösev kapsamında gerçekleştirilen etkinliklere katılıyoruz. Böylelikle çocuğum farklı arkadaş ediniyor hem de yardımlaşmanın önemini anlamaya çalışıyor.” Seda Hanım “Çocuğumla hafta sonları ilgisini çekecek olan tiyatro, sinema, müze gibi farklı aktivitelere katılıyoruz” şeklinde ifadelerde bulunurken çocuğın karar alma süreçlerine dahil edilmesine ilişkin Mustafa Bey “Annesi de ben de çocuğumuzu ilgilendiren konularda çocuğumun da fikrini alarak karar vermeye çalışıyoruz. Örneğin odasına alacağımız bir eşya, gitmek istediği bir film gibi konularda.” Hasan Bey “Ailece çıkacağımız bir tatilde nereye gideceğimizi çocuğumun ve eşimin fikrini alarak seçiyoruz.” diye görüş belirtmişlerdir.

İzin Verici Aile Tutumuna Yönelik Görüşler

İzin verici tutum gösterdiği belirlenen ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Bununla ilgili izin verici tutum sergileyen 10 veli görüşü alınmış, öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin yüksek olmasına ilişkin velilerin tekrar eden görüşleri belirlenmiş ve görüş sıklıkları Tablo 13’de sunulmuştur.

Tablo 13: İzin Verici Ebeveyn Tutum Sergileyen Veli Görüşleri

	N	%
Kendi kararlarını kendi alması	5	50
Arkadaş seçimini kendi yapması	3	30
Katılacağı faaliyet ve etkinlikleri kendi belirlemesi	4	40
İlgi alanlarını ve yeteneklerini keşfetmesi	6	60
Karşılaştığı problem durumlarıyla kendi baş etme becerisi geliştirmesi	4	40

İzin verici ebeveyn tutumu sergileyen ailelerin çocuklarının sosyal beceri gelişimlerini etkileyen durumların ailenin çocuğın aldığı arkadaş seçimi, katılmak istediği etkinlik gibi

kararları kabul etmesi; ilgi alanlarını ve karşılaştığı problemlere yönelik sergileyeceği davranış seçiminde çocuğu serbest bırakması gibi görüşler ifade edilmiştir. Bu görüşlere ilişkin; Sevgi Hanım “Çocuğumun istediği kurslara göndermeye çalışıyorum.” Selda Hanım “Çocuğumun istediklerini yapmaya özen gösteriyorum. İsteddiği kişilerle ya da gruplarla iletişim halinde olmasına olanak sağlıyorum.” derken Mert Bey “Çocuğum yanlış bir tutum sergilese de ona tepki göstermem kendi öğrenmesini isterim.” şekilde ifadelerde bulunmuştur. Ahmet Bey ise “Çocuğumu doğru ya da yanlış ifadeleri kullanarak yönlendirmekten kaçınıyorum. Kendi doğru ve yanlış olarak anlamlandırmak istediği şekilde yol almasını istiyorum böylelikle öz güveninin artacağını düşünüyorum.” Leyla Hanım “Tatil zamanlarımızda çocuklarımızla farklı yerlere gidiyoruz. Gittiğimiz yerlerde onları serbest bırakıyorum. Oyun oynaması ya da bir yere gitmesi için zorlamıyorum, kendilerine arkadaş bulmalarını ifade edebilmeleri için uğraşmaları gerekliliğine inanıyorum.” görüşlerini ifade ederken Melih Bey “Çocuğuma hayır dediğim bir durumda çok fazla ısrar ettiğinde yanlış yapsa bile deneyim kazanması ve yanlış olduğunu fark edebilmesi gerektiğini düşünüyorum.” şeklinde görüş bildirmiştir.

Koruyucu ve Otoriter Aile Tutumuna Yönelik Görüşler

Koruyucu ve otoriter tutum gösterdiği belirlenen ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeyine sahip olma durumlarının daha düşük olduğu belirlenmiştir. Bununla ilgili Koruyucu tutum ve otoriter tutum sergileyen 10 veli görüşü alınmış, öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin düşük olmasının sebebine ilişkin velilerin tekrar eden görüşleri belirlenmiş ve görüş sıklıkları Tablo 14’de sunulmuştur.

Tablo 14: Koruyucu ve Otoriter Ebeveyn Tutum Sergileyen Veli Görüşleri

	N	%
Çocuk için iyi olacak durum hakkında ailenin belirleyici olması	6	60
Anne-baba görüşü dışında alınan kararların yanlış olduğu anlayışı	4	40
Çocuğun alacağı kararlarda ailenin etkili olması	5	50
Sınır koyma ve kural koymanın gerekli olduğu düşüncesi	7	70

Koruyucu ve otoriter ebeveyn tutumu sergileyen ailelerin çocuklarının sosyal beceri gelişimlerini olumsuz etkileyen durumların çocuğun alacağı kararlarda, katılmak istediği aktivitelerin belirlenmesinde ailenin kararının etkin olması, çocuğun her zaman yanlış yapabileceği gibi görüşler ifade edilmiştir. Bu görüşlere ilişkin Nergis Hanım “Çocuğumu sadece ona zarar gelmeyecek aktivitelere gitmesine izin veriyorum. Çünkü ona zarar gelmesini, çok fazla yorulmasını istemiyorum.”; Sami Bey “Çocuğum arkadaşıyla yaşadığı herhangi bir olumsuz durumda çocuğumun yanlış davranmaması ve ona zarar gelememesi için müdahale ederim, doğru davranışın örnekleri ile birlikte açıklarım.” diyerek görüşlerini ifade etmiştir. Didem Hanım “Çocuğum olumsuz bir durum, bir problem yaşamaması ya da üzülmemesi adına çocuğumu o ortama getirmeden önce olaylara temkinli yaklaşırım.”; Mehmet Bey “Derslerinden geri kalmaması için okul kurslarına gönderiyorum. Gönderdiğim yerlerde ve okulda disiplinli olması gerekliliğini düşünüyorum. İzin vereceğim konularda da çocukların sınırlandırılması gerekliliğine inanıyorum. Çünkü çocukların yanlış kaymalarının çok kolay olduğunu gözlemliyorum. Örneğin okulda yemek yemesi için gönderdiğimiz kantinde bile çocukların yemek alamadığı onun yerine abur cubur ile vakit geçirdiklerine birçok kez şahit oldum. Çok basit konular gibi gözükse bile yaşlarının çok küçük olmasından

kaynaklı daha büyük hatalar yaparak başlarında bir şey gelmemesi için büyükler her zaman tetikte durmalıdır.”; Fatih Bey “Evde hafta sonları çocuklarımla dinleniyorum. Evde daha disiplinli ve daha düzenli olduğumuzu düşünüyorum. Evde hem dinlenerek hem de kaliteli vakit geçiriyoruz.” ifadelerinde bulunmuştur. Elif Hanım “Kurallarım dâhilinde bazı günler çocuğumla dışarı çıkıyoruz. Kurallara uymadığı zaman başına herhangi bir şey gelme olasılığının daha fazla olduğunu çocuğuma açıklıyorum. Kendi doğruyu yanlış ayırt etme konusunda aşının daha küçük olduğunu ve her anında yanında bir büyük olması gerekliliğini düşünüyorum.” Hüseyin Bey “Eşim ile birlikte belirlediğimiz kurallarımıza uyarsa ödül olarak çocuğumuzu istediği kurslara gitmesine izin veriyoruz.” Derken Fatma Hanım “Çocuklarımla her anını yaptıkları her şeyin kontrol edilmesinden yanayım. Çünkü kendilerinin karar verebilmesi, doğru davranabilmeleri konusunda daha küçük olduklarını düşünüyorum. Örneğin internet ortamında belli bir saatin ve kuralın dâhilinde kullanılması gerektiğini düşünüyorum. Hatta çocuklarımla internet ile birlikte yalnız bırakmamaya çalışıyorum.”; Serap Hanım “Kızıma yapacakları konusunda yönlendirici olmaya çalışıyorum. Benim yönlendirmem olmadığında başına bir şey gelmesinden ve zamanını doğru değerlendirmede farkındayım bu yüzden onun yapacaklarını planlayarak daha sonra babası ile benim kontrolümde yapmasına fırsat tanıyorum.” şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır.

Tablo 15: Çocukların Sosyal Beceri Düzeyleri ile Ailelerin Ebeveyn Tutumları Arasındaki Korelasyon Analizi Tablosu

	Okul Öncesi	İlkokul
Demokratik Tutum	.70	.14**
Otoriter Tutum	.51	-.08
Koruyucu Tutum	.03	.107
İzin Verici Tutum	.14**	.03

Ebeveyn tutumları ile anaokulu ve ilkökul yaş grubundaki çocukların sosyal beceri düzeyleri arasında ilişki olup olmadığını belirlemek için basit doğrusal korelasyon analizi yapılmıştır. Anaokulu yaş grubundaki çocukların sosyal becerileri ile ailelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde “İzin Verici Aile Tutumu” ile çocukların sosyal beceri düzeyleri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. ($r=0,14^{**}$, $p<1.01$) İlkokul yaş grubundaki çocukların sosyal becerileri ile ailelerin ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelendiğinde “Demokratik Aile Tutumu” ile çocukların sosyal becerileri arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. ($r= 14^{*}$, $p< 0.05$).

Tartışma ve Sonuç

Çalışmada bağımsız anaokulu, anasınıfı ve ilkökul öğrencilerinin sosyal beceri düzeylerinin yüksek olduğu belirlenmiştir. Araştırmada ailelerin ebeveyn tutumlarının demokratik aile tutumu boyutu lehine yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile ebeveyn tutumları arasında pozitif yönlü anlamlı bir ilişki ortaya çıkmıştır. Çalışmada öğrencilerin sosyal beceri gelişimlerinin cinsiyet, sınıf düzeyi gibi değişkenler bakımından anlamlı fark gösterdiği belirlenmiştir. Ailelerin ebeveyn tutumlarının ise eğitim durumu, cinsiyet, yaş değişkenlerine göre anlamlı şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile ailelerin ebeveyn tutumları arasında pozitif yönlü yüksek bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır. Demokratik

ve izin verici aile tutumuna sahip ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin korumacı ve otoriter aile tutumuna sahip ailelerin çocuklarından daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuca ilişkin aileler ile yapılan görüşmelerden elde edilen veriler ışığında demokratik ve izin verici ebeveyn tutumuna sahip aile ortamında yetişen çocukların kendi kendine karar verme, problem çözme, sosyal ortamda uygun davranış sergileme, olaylara eleştirel bakış açısı ile yaklaşma becerilerinin diğer ebeveyn tutumuna sahip ailelerin çocuklarından daha fazla gelişmiştir. Nitel araştırma kapsamında yapılan görüşmeler sonucunda, demokratik ve izin verici aile tutumuna sahip olduğu belirlenen ebeveyn görüşlerine göre demokratik ve izin verici tutuma sahip ebeveynlerin, çocukların sosyal becerilerini desteklemeye yönelik etkinliklere katılım gösterdikleri, karar alma, problem çözme ve doğru davranış geliştirme süreçlerine katkı sağlamak amacıyla çocuklara davranış gösterdikleri bunun sonucunda sosyal becerileri üzerinde etkili olduğu belirlenmiştir.

Çalışmada okulöncesi ve ilkökul dönem çocukların sosyal beceri düzeylerinde kardeş sayısı değişkenine ilişkin anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Bu sonuca ilişkin kardeş sayısının bir ve iki kardeş ile sınırlı olduğu; öğrencilerin küçük yaşlardan itibaren aileden çok okulda zaman geçirmesi ve sosyalleşmeyi kardeş e aile bireylerinden daha çok okul çevresi aracılığı ile gerçekleştirdiği düşünülmektedir. Yapılan çalışmaya benzer nitelikte Fidan (2019); Gültekin vd., (2015); Yaşar Ekinci (2015), kardeş sayısı değişkeninde anlamlı fark olmadığını tespit etmişlerdir. Farklı bir çalışmada Aydoğdu ve Gürsoy (2019) ortaokul öğrencilerin sosyal uyum düzeylerinin kardeş sayısı değişkeninde kardeş sayısı az olan öğrencilerin sosyal uyum beceri puanları daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Avşar (2013) ergenlerde kardeşi olma durumu ile sosyal beceri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Araştırma sonucunda kardeşi olan çocukların kardeşi olmayan çocuklara göre sosyal becerisi daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Ebeveyn görüşlerinden elde edilen verilere göre birden fazla sayıda çocuğu olan ailelerin çocukları ile birlikte sosyal etkinliklere daha çok katıldıkları, diğer aileler ve çocukları ile daha çok etkileşim halinde olmalarına bağlı olarak çocukların sosyal beceri gelişimlerinin olumlu yönde etkilendiği düşünülmektedir.

Yer değişkenine göre köyde ikamet eden çocukların sosyal beceri düzeylerinin diğer çocuklardan daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Köyde yaşayan çocukların ev dışında güvenli bir ortamda kendi başlarına rahat hareket edebilmeleri, çok sayıda insan ile iletişim kurmaları ve köyde yaşam koşullarına bağlı olarak sorumluluk alma, iş bölümü yapma durumlarının fazla olması gibi sebeplere bağlı olduğu düşünülmektedir. Araştırma bulgularından farklı olarak Yılmaz Bolat ve Kahveci (2016) çalışmada öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin il ve ilçe merkezinde ikamet eden çocuklar lehine anlamlı şekilde değiştiği sonucuna ulaşmışlardır. Veli yaşı 45-50 olan öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin diğer öğrencilerden yüksek olduğu belirlenmiştir. Bulgulardan farklı olarak Günindi (2008); Yaşar Ekinci (2014); Özyürek ve Tezel Şahin'in (2015) çalışmalarında, veli yaş değişkenine göre öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri arasında anlamlı düzeyde farklılık olmadığı saptanmıştır.

Çalışmada 9 yaşındaki öğrencilerin sosyal beceri düzeylerinin diğer yaş grubundaki çocuklardan daha yüksek olduğu belirlenmiştir. Öğrencilerin okul sürecine adaptasyonlarının tamamlandığı, arkadaşlık ilişkilerinin oluştuğu ve aile dışında bulunan uzak çevre ile etkileşimin arttığı dönem olması sebebiyle sosyal beceri düzeylerinin diğer yaş gruplarından daha fazla olduğu düşünülmektedir. Benzer çalışmalarda Kapıkıran vd., (2006); Deniz (2019); Atmaca vd. (2021) öğrenci yaşı arttıkça sosyal beceri düzeyinin de arttığını ortaya koyarken; Güven (2017) çalışmasında 12-14 yaş arası çocukların sosyal beceri düzeyleri ile müziğe ilişkin tutumları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. 12 yaşındaki çocukların sosyal beceri

düzeylerinin 13-14 yaş grubuna göre daha yüksek olduğunu belirlemiştir. Yaşar Ekinci (2015), okul öncesi yaş grubunun sosyal beceri düzeylerini incelemiş ve 6 yaş lehine anlamlı sonuç çıktığını ifade etmiştir.

Araştırma bulguları kapsamında ebeveyn tutumları incelendiğinde üniversite mezunu olan ailelerin demokratik tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Burada eğitim ile kazanılan demokrasi anlayışının eğitim düzeyi arttıkça daha fazla önem kazandığı bununla ilişkili olarak da ailelerin çocuklarına karar almada, söz hakkı tanımada, ortak görüşe ulaşmada daha fazla hak tanıdığı bu anlayışla çocuk yetiştiren ailelerin yetiştirdikleri çocukların da aynı anlayışa sahip olma ihtimalinin daha yüksek olduğu düşünülmektedir. İzin verici ailelerin ise yüksek öğretime devam etmemiş olmaları çalıştıkları meslek, sosyal çevrelerinden kaynaklı ekonomik kaygılara dayalı olarak çocuğun gelişimine yönelik daha az zaman ayırmaları, çocuğun okul ve gündelik yaşama ilişkin kararlarda daha az yer almaları gibi durumlarla ilişkilidir. Benzer bulgulara ulaşılan çalışmalarda Kurt ve Aslan (2020), Holloway vd., (2005); Fidan (2019), Kotil (2010), iyi eğitim almış annelerin ebeveyn öz yeterliliğine sahip olduğu tespit edilmiştir. Alpoğuz, (2014); Borntein ve Zlotnik (2008); Aydoğdu ve Dikmen (2016) eğitim düzeyi yüksek ailelerin demokratik tutum sergiledikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Çocuk sayısı değişkenine göre demokratik tutum sergileyen ailelerin tek çocuğu olanlar lehine anlamlı sonuç elde edilmiştir. Ailelerin sahip oldukları çocuk sayısının ebeveynlerin eğitim durumu ve sahip oldukları sosyo ekonomik koşullar ile ilişkili olmasına bağlı olarak çocuk yetiştirirken sergiledikleri ebeveyn tutumlarını da belirlerken etkili olduğu düşünülmektedir. Benzer bir çalışmada Karabulut Demir (2007), araştırmasında bir çocuğu olanların birden fazla çocuğu olanlara göre daha fazla demokratik tutum sergiledikleri belirtilmiştir. Bu araştırmadan farklı olarak Aydoğdu ve Dikmen (2016) ise bir çocuğu olan ailelerin koruyucu tutum sergiledikleri ifade etmektedir. Velilerin yaşları değişkenine göre izin verici tutum sergileyen anne- babaların 45-50 yaşlarındakiler lehine ortaya çıktığı belirlenmiştir. Yavuzer (2001), anne-baba yaşının çocuğun sosyal beceri gelişimi ile anlamlı farkın olmadığını savunmaktadır.

Eğitim düzeyi değişkenine göre lise mezunu olan velilerin izin verici tutum sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Koruyucu ve otoriter tutum sergileyen velilerin de ilkökul mezunu oldukları belirlenmiştir. Benzer çalışmada Sak vd., (2015) ilkökul mezunu olan ailelerin otoriter tutum sergilediklerini ortaya koymuştur Derman vd., (2020) Aydoğdu & Dilekmen (2016) ; Derman vd., (2020); Durmuş (2006); Özyürek (2004); Sepetçi Sarıbaş ve Akduman (2019); Şanlı (2007) koruyucu ebeveyn tutumlarının ilkökul ve ortaokul mezunu olan aileler lehine olduğunu çalışmalarında ortaya çıkmıştır. Koruyucu tutum ile ilgili farklı bir çalışmada ise Aydoğdu ve Dikmen (2016) eğitim seviyesi yükseldikçe aşırı koruyucu tutumun arttığını çalışmasında tespit etmiştir. Çocukların sosyal beceri düzeyleri üzerinde ebeveyn tutumlarının etkisine yönelik, Daunic vd., (2000) bu düşüncüyü destekleyici nitelikte yaptığı araştırmada benzer sonuçlar ortaya koymuştur. Benzer nitelikte Demir vd., (2017); Eisenberg ve Mussen, (1989); Altay ve Güre, (2012); Uykan ve Akkaynak (2019); Arabacıoğlu (2019); Yoleri vd., (2017), Yıldız (2018), Laibl vd., (2004); Karabulut-Demir (2007), çalışmalarında öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri ile ailelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemişler ve demokratik ebeveyn tutumuna sahip ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin diğer ebeveyn tutumu sergileyen ailelere göre daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır. Aynı şekilde Laibe vd., (2004); Ogelman vd., (2013), araştırmalarında izin verici ebeveyn tutumuna sahip ailelerin çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin diğer çocuklardan daha yüksek olduğunu belirtmektedirler. Öğrencilerin sosyal becerileri ile

ebeveyn tutumları arasında herhangi bir ilişki olmadığını savunan Oprea (1998) ifade etmektedir. Belsky, Fearon ve Bell, (2007); Eisenberg vd., (2009); Spinrad vd., (2007) çocukların sosyal becerileri ile ebeveyn tutumları arasında ilişki inceleyen diğer çalışmalardandır. Yapılan çalışmadan farklı nitelikte Haapasalo ve Pokela (1999) çocukların sosyal beceri gelişimini olumsuz etkileyen aile tutumunun izin verici ebeveyn tutumu olduğunu belirtmektedir. Nitel çalışma kapsamında veli görüşmesi ile veri toplayan Johnson vd., (1978) çocukların sosyal beceri gelişimi üzerinde anne babanın destekleyici tutumunun olumlu etkisinin olduğunu ifade etmiştir. Sosyal beceri düzeyleri ile sosyal beceri gelişimi arasındaki ilişkiyi inceleyen Aktaş Özkafacı (2012), Panfilis vd., (2008) otoriter tutum ile aşırı koruyucu tutumun çocukların sosyal beceri gelişimlerini olumsuz etkilediği sonucuna ulaşılmıştır.

Konuya ilişkin çalışmaların birçoğunun erken çocukluk çağı çocuklarının sosyal beceri düzeyleri ile ailelerinin ebeveyn tutumlarının incelendiği çalışmalardan oluşmaktadır. Yapılan çalışmada erken çocukluk döneminin yanı sıra ilkökul dönemi çocukların sosyal beceri düzeyleri ile ailelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişki incelenmiş, bu yönüyle farklı eğitim düzeyindeki öğrencilerin sosyal beceri gelişimlerinin ailelerin tutumlarına bağlı olarak nasıl şekillendiğinin belirlenmesinin alana önemli bir katkı sunacağı düşünülmektedir. Perry Craig vd., (2001); Yılmaz Bolat (2018); Toktamış (2008); Özyürek ve Tezel Şahin (2015) ailelerin çocuk yetiştirme tutumları ve okul öncesi çocuklarının sosyal davranışları arasında pozitif bir ilişki olduğunu ortaya koymuştur. Mutlu Onuk ve Tekin (2018) de 10-13 yaş öğrencilerin sosyal becerilerinin anne baba tutumları açısından incelemiştir. Farklı bir çalışmada Sarı (2007) 5-6 yaş çocukları anne çocuk yetiştirme stilleri ile çocuğun sosyal uyum ve sosyal becerilerine etkisi incelenmiştir. Atmaca, Gültekin Akduman ve Şepitçi Sarıbaşı (2021), okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerileri ile annelerin empati becerisi arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Farklı bir çalışma da ise Fidan (2019), okul öncesi yaş grubu çocuklarının ve anne babalarının sosyal becerileri incelemiştir. Akbaş (2020), yüksek lisans tezinde 60 72 ay çocukların sosyal beceri ve akran oyunları arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Nitel araştırma verilerden elde edilen sonuçlara benzer nitelikte demokratik tutum sergileyen ebeveyn tutumlarının çocukların sosyal beceri gelişimine olumlu katkı sağladığı ifade edilerek, empati becerisi kazanmada ailenin çocuğu karar verme süreçlerine dahil etmesinin, duygu ve düşüncelerin karşılıklı olarak önemsenmesinin etkili olduğu sonuçlarına varılmıştır.

Araştırma erken çocukluk çağı ve ilkökul dönemi çocuklarının sosyal beceri düzeyleri ile ebeveyn tutumları arasındaki ilişkiyi incelemeye yönelik gerçekleştirilmiştir. Farklı eğitim düzeyindeki öğrencilere yönelik olarak da yapılması önemli görülmektedir. Okul öncesi ve ilkökul dönemi çocuklarının sosyal beceri düzeylerini etkileyen ebeveyn tutumlarını araştırma konusunu oluşturmaktadır. Öğrencilerin sosyal beceri düzeylerini etkileyen etmenler de çalışma konusuna dâhil edilebilir. Çocukların sosyal beceri gelişimlerini olumsuz etkileyen ebeveyn tutumları belirlenerek ailelere yönelik aile eğitimi programları tüm eğitim düzeylerinde çalışma olarak gerçekleştirilmelidir. Rehber niteliğindeki kitap ve bilimsel yazılı çalışmalar öğrenci velileri ile paylaşılabilir. Öğretmenlerin sosyal beceri düzeyleri öğrencilerin sosyal beceri düzeyleri üzerinde etkisi büyüktür (Uslu ve Genç, 2021). Öğrenciler üzerinde rol model olan öğretmenlerin sosyal beceri gelişimleri de çeşitli eğitim programları ile desteklenerek öğrencilerin sosyal beceri gelişimine katkı sağlamaları için uygun koşullar oluşturulmalıdır.

Kaynakça

- Akbaş, İ. (2020). *Farklı sosyoekonomik çevrede eğitim alan 60-72 aylık okul öncesi dönem çocuklarının sosyal becerilerinin ve akran oyunlarının incelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi], İstanbul Aydın Üniversitesi.
- Akduman, G., Günündi, Y. & Türkoğlu, D. (2015). Okul öncesi dönem çocukların sosyal beceri düzeyleri ile davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 37(8), 673-683.
- Aktaş Özkafacı, A. (2012). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumu ile çocuğun sosyal beceri düzeyi arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayınlanmamış yüksek lisans tezi]. Ar-el Üniversitesi.
- Alpoğuz, D. U. (2014). *Algılanan ana-baba tutumlarının ilköğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarına ve Türkçe dersi akademik başarılarına etkisi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Ahi Evran Üniversitesi.
- Arabacıoğlu, B. (2019). *Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Okula Uyum Düzeyleri İle Ebeveyn Tutumları Ve Çocuğun Mizaç Özellikleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Uludağ Üniversitesi.
- Arnott, B., & Brown, A. (2013). An exploration of parenting behaviours and attitudes during early infancy: Association with maternal and infant characteristics. *Infant and Child Development*, 22(4), 349–361.
- Altay F. & Güre A. (2012). Okulöncesi kuruma (devlet-özel) devam eden çocukların sosyal yeterlik ve olumlu sosyal davranışları ile annelerinin ebeveynlik stilleri arasındaki ilişkiler. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(4), 2699-2718.
- Atmaca, R. N., Gültekin Akduman, G., & Şepitci Sarıbaş, M. (2021). Okul öncesi dönem çocuklarının sosyal beceri düzeylerinin annelerinin empati becerileri ile ilişkisi. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 20 (77), 134-151. DOI: 10.17755/esosder.734518
- Avşar, A.H. 2013. *Ergen Bireylerde Sosyal Beceri Düzeyinin Kardeşli Ve Tek Çocuk Olma Açısından İncelenmesi*. [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Arel Üniversitesi.
- Aydoğdu, F., & Dikmen, M. (2016). Ebeveyn tutumlarının çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmesi. *Bayburt Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 569-585.
- Aydoğdu, F. & Gürsoy, F. (2019). Ortaokulların Altıncı ve Yedinci Sınıfında Öğrenim Gören Çocukların Sosyal Uyum Düzeylerinin Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. *Ankara Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(2), 119-128.
- Bakhla, A. K., Sinha, P., Sharan, R., Binay, Y., Verma, V., ve Chaudhury, S. (2013). Anxiety in school students: Role of parenting and gender. *Industrial Psychiatry Journal*, 22(2), 131-137.
- Belsky, J., Pasco Fearon, R.M.P. & Bell, B. (2007). Parenting, attention and externalizing problems: testing mediation longitudinally, repeatedly and reciprocally. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 48(12), 1233–1242.
- Braza, P. et. al. (2015). Negative maternal and paternal parenting styles as predictors of children's behavioral problems: Moderating effects of the child's sex. *Journal of Child & Family Studies*, 4(24), 847-856.
- Bronstein, M.H. & Zlotnik, D. (2008). Parenting styles and their effects. M. M. Haith ve J.B.Benson (Ed.), *Infant and Early Childhood Development* (1rd edition, ss. 496-509,) Elsevier Inc.
- Darling, N., & Steinberg, L. (1993). Parenting style as context: An integrative model. *Psychological Bulletin*, 113(3), 487–496. doi:10.1037/0033-2909.113.3.487
- Daunic, A. P.; Smith, S. W.; Robinson, T. R.; Miller, M. D. and Landry, K. L. (2000), School-wide conflict resolution and peer mediation programs: Experiences in three middle schools. *Intervention in School and Clinic*, 36(2) 94-100.
- Demir, T., Karabay Ocağ, Ş. & Ası Şahin D. (2017). 5 Yaş Çocuklarının Sosyal Duygusal Uyumları İle Ebeveynlerinin Tutumları Arasındaki İlişki. *Disiplinlerarası Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 1(2), 1-14.
- Deniz, U. H. (2019). *60 - 72 Aylık Çocukların sosyal becerilerinin problem çözme becerilerini yordama gücü* [Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Akdeniz Üniversitesi.
- DePlanty, J., Coulter-Kern, R., & Duchane, K. A. (2007). Perceptions of parent involvement in academic achievement. *The Journal of Educational Research*, 100(6), 361–368.
- Derman, M. T., Türen, Ş., & Buntürk, T. (2020). Okul öncesi çocukların empati bölümleri ile annelerinin ebeveyn tutumları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Erken Çocukluk Çalışmaları Dergisi*, 4(2), 331-362.
- DiPrete, T. A. & Jennings, J. L. (2009). Social behavioral skills and the gender gap in early educational achievement. *Sociology of Education*, 83(2),135-159.
- Durmuş, R. (2006). *3-6 yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin kişilik özellikleri ile anne baba tutumlarının*

bazı değişkenlere göre incelenmesi [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.

Durmuşoğlu Saltalı, N., & Arslan, E. (2012). Ebeveyn tutumlarının anasınıfına devam eden çocukların sosyal yetkinlik ve içe dönüklük davranışını yordaması. *İlköğretim Online*, 11 (3), 729-737.

Eisenberg, N., & Mussen, P. H. (1989). *The Roots of prosocial behavior in children*. Cambridge University Press. <https://doi.org/DOI: 10.1017/CBO9780511571121>

Eisenberg, N., Chang, L., Ma, Y., & Haung, X. (2009). Relations of parenting style to Chinese children's effortful control, ego resilience and maladjustment. *Development and Psychopathology*, 21(2), 455-477.

Eisenberg, N., Zhou, Q., Spinrad, T. L., Valiente, C., Fabes, R. A., & Liew, J. (2005). Relations Among Positive Parenting, Children's Effortful Control and Externalizing Problems: A Three Wave Longitudinal Study. *Child Development*, 76(5), 1055-1071.

Fidan, S. (2019). *Okul öncesi eğitime devam eden 5 - 6 yaş grubu çocukların ve anne babalarının sosyal beceri düzeylerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İnönü Üniversitesi.

Filiz, Z., & Yaprak, B. (2009). A Study on Classifying Parenting Styles Through Discriminant Analysis. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 5(2), 195-209.

Greene, J. C., Kreider, H., & Mayer, E. (2005). Combining qualitative and quantitative methods in social inquiry. *Research methods in the social sciences*, 1, 275-282.

Gültekin Akduman G., Günindi Y., & Türkoğlu D. (2015). Okul öncesi dönem çocukların sosyal beceri düzeyleriyle davranış problemleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 37(8), 673-683.

Günel, A. (2007). *Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi (Aksaray İli Örneği)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi], Selçuk Üniversitesi.

Günindi, N. (2008). *Okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden altı yaş çocuklarının sosyal uyum becerileri ile anne-babalarının empatik becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Gazi Üniversitesi.

Güven, E. 2017. *12-14 Yaş grubu çocukların müziğe ilişkin tutumları ile sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yüksek Lisans Tezi]. Başkent Üniversitesi.

Halcomb, E., & Hickman, L. (2015). Mixed methods research. *Nursing Standard: promoting excellence in nursing care*, 29(32), 41-47.

Haapasalo, J. ve Pokela, E. (1999). Child-rearing and child abuse antecedents of criminality. *Agression and Violent Behavior*, 4(1), 107-127.

Hibbard, D. R., ve Walton, G. E. (2014), Exploring the Development of Perfectionism: The Influence of Parenting Style and Gender. *Social Behavior and Personality*, 42(2), 269-278.

Huang, G. H. C., & Gove, M. (2015). Asian parenting styles and academic achievement: Views from eastern and western perspectives. *Education*, 135(3), 389-397.

Izzo, C. V., Weissberg, R. P., Kasprow, W. J., & Fendrich, M. (1999). A longitudinal assessment of teacher perceptions of parent involvement in children's education and school performance. *American Journal of Community Psychology*, 27(6), 817-839.

Jamyang Tshering, K. (2004). *Social competence in preschoolers: an evaluation of the psychometric properties of the preschool social skills rating system (SSRS)*. [Unpublished doctoral dissertation]. Pace University.

Jeynes, W. (2005). A meta-analysis of the relation of parental involvement to urban elementary school student academic achievement. *Urban Education*, 40(3), 237-269.

Johnson, W. David, Johnson, T. Roger & Anderson, Douglas. (1978). Student cooperative, competitive and individualistic attitudes and attitudes toward schooling. *Published as a Separate and in the Journal of Psychology*, 100, 183-199.

Johnson, R. B., & Onwuegbuzie, A. J. (2004). Mixed methods research: A research paradigm whose time has come. *Educational Researcher*, 33(7), 14-26.

Kapıkıran, N.A., İvrendi, A., & Adak, A. (2006). Okul öncesi çocuklarında sosyal beceri: durum saptaması. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 19(19), 19-27.

Karabulut Demir, E. (2007). *Ebeveyn tutum ölçeği (ETÖ)* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İstanbul Üniversitesi.

Koçak, N. Ve Tepeli, K. (2004). *4-5 Yaş Çocuklarının Sosyal İlişkiler Ve İşbirliği Davranışlarının Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi*. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi I. Uluslararası Okul Öncesi

Eğitimi Kongresi. Kongre Kitabı. (2), 9-13.

Kotil, Ç. (2010). *Okul öncesi eğitim kurumuna yeni başlayan 5 yaş çocukların sosyal duygusal uyum düzeylerine annenin ebeveyn öz yeterlik algısı ile okul beklentilerine uyum düzeyinin etkisi*. [Yayınlanmamış Doktora Tezi]. Marmara Üniversitesi.

Kurt, H. ve Aslan, D. (2020). Okul öncesi dönem çocuğu olan annelerin öz-yeterlik, psikolojik sağlamlık ve ebeveyn tutumlarının incelenmesi. *Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi* 6(2), 211-240.

Laible, D., Carlo, G., Torquati, J. ve Ontai, L. (2004). Children's perceptions of family relationships as assessed in a doll story completion task: links to parenting, social competence, and externalizing behavior. *Social Development*, 13(4), 551-569.

Maccoby, E. E., & Martin, J. (1983). Socialization in the context of the family: Parent child interaction. In E. M. Hetherington (Ed.), P. H. Mussen (Series Ed.), *Hand book of child psychology: Socialization, personality, and social development* (4rd edition, ss. 1-101). New York: Wiley.

McLeod, B. D., Wood J. J., & Weisz, J. R. (2007). Examining the association between parenting and childhood anxiety: A meta-analysis. *Clinical Psychology Review*, 27(8), 986-1003.

Mercurio, C. M. (2003). Guiding boys in the early years to lead healthy emotional lives. *Early Childhood Education Journal*. 30(4), 255-258.

Miles, B. M. Ve Huberman, A. M. (2016). *Nitel Veri Analizi*. S. Akbaba Akgül ve A. Ersoy (Çev.), Pegem Akademi Yayıncılık.

Moon, S. S., & Lee, J. (2009). Multiple predictors of Asian American children's school achievement. *Early Education and Development*, 20(1), 129-147.

Mutlu Onuk, M. & Tekin, U. (2018). İlköğretim 10-13 yaş öğrencilerinin sosyal becerilerinin anne-baba tutumları açısından incelenmesi: Eyüp ilçesi örneği. *Anadolu Bil Meslek Yüksekokulu Dergisi*, 13(52), 17-32.

Panfilis, C., Salvatore, P., Marchesi, C., Cazzolla, R., Tonna, M., & Maggini, C. (2008). Parental bonding and personality disorder: the mediating role of alexithymia. *Journal of Personality Disorders*, 22(5), 496-508.

Perry Craig J., Jensen L., Adams Gerald, R. (2001). The relationship between parents attitudes toward child rearing and the sociometric status of their preschool children, *The Journal of Psychology*, 7/9(6), 567-574.

Ramey, S.L., Lanzi, R.G., Phillips, M.M., & Ramey, C.T. (1998). Perspectives of former Head Start children and their parents on school and the transition to school. *The Elementary School Journal*, 98(4), 311-327.

Rocha Lopes, D., Van Putten, C. M., & Moormann, P. P. (2015). The impact of parental styles on the development of psychological complaints. *Europe's Journal of Psychology*, 11(1), 155-168.

Rubin, K. H., & Burgess, K. (2002). Parents of aggressive and withdrawn children (2rd edition). M. Bornstein (Ed.). *Handbook of Parenting*. Hillsdale, NJ: Sage

Rubin, K. H., Burgess, K. B., Dwyer, K. M. & Hastings, P. D. (2003). Predicting preschoolers' externalizing behaviors from toddler temperament, conflict, and Maternal Negativity. *Developmental Psychology*, 39(1), 164-176.

Ogelman, H. G. , Önder, A. , Seçer, Z. & Erten, H. (2013). Anne tutumlarının 5-6 yaş çocuklarının sosyal becerilerini ve okula uyumlarının yordayıcı etkisi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 1(29), 143-152.

Oprea, L.M. (1998). *The relationship of authoritative parenting style of head start families and the development of appropriate social skills in preschool children* [Unpublished doctoral dissertation]. University of New Orleans.

Özyürek, A. (2004). *Kırsal bölge ve şehir merkezinde yaşayan 5-6 yaş grubu çocuğa sahip anne-babaların çocuk yetiştirme tutumlarının incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Gazi Üniversitesi.

Özyürek, A. ve Tezel Şahin, F., (2015). Anne-Çocuk İlişkisinin ve Baba Tutumlarının Çocukların Ahlaki ve Sosyal Kural Anlayışları Üzerine Etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 40(177), 161-174.

Sak, R., Şahin Sak, İ. T., Atlı, S., & Şahin, B. K. (2015). Okul Öncesi Dö.em: Anne- Baba Tutumları. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(3), 972-991.

Sarı, E. (2007). *Anasının devam eden 5-6 yaş grubu çocukların, annelerinin çocuk yetiştirme tutumlarının, çocuğun sosyal uyum ve becerilerine etkisinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Gazi Üniversitesi.

Sepetçi Sarıbaş, M. & Akduman, G. G. (2019). 5-6 yaş çocuklarının okula uyum becerilerinin bazı aile özelliklerine göre incelenmesi. *Zeitschrift Für Die Welt Der Türken / Journal Of World Of Turks*, 11(2), 271-293.

Slot, P. L., & Bleses, D. (2018). Individual children's interactions with teachers, peers, and tasks: the applicability of the inclass pre-k in danish preschools. *Learning and Individual Differences*, 6(9), 68-76.

- Spinrad, T. L., Eisenberg, N., Gaertner, B., Popp, T., Smith, C. L., Kupfer, A., Greving, K., Liew, J., & Hofer, C. (2007). Relations of maternal socialization and toddlers' effortful control to children's adjustment and social competence. *Developmental Psychology*, 43(5), 1170–1186. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.43.5.1170>
- Suzuki, S., Holloway, S. D., Yamamoto, Y., & Mindnich, J. D. (2009). Parenting self-efficacy and social support in Japan and the United States. *Journal of Family Issues*, 30(11), 1505-1526.
- Sümer, N., Gündoğdu Aktürk, E., ve Helvacı, E. (2010). Anne-Baba Tutum ve Davranışlarının Psikolojik Etkileri: Türkiye’de Yapılan Çalışmalara Toplu Bakış. *Türk Psikoloji Yazıları*, 13(25), 42-59.
- Şanlı, D. (2007). *Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını etkileyen etmenlerin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Dokuz Eylül Üniversitesi.
- Tezel Şahin, F. & Özyürek, A. (2008). 5-6 yaş grubu çocuğa sahip ebeveynlerin demografik özelliklerinin çocuk yetiştirme tutumlarına etkisinin incelenmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6(3), 395-414.
- Thompson, A., Hollis, C., & Richards, D. (2003). Authoritarian parenting attitudes as a risk for conduct problems: Results from a British national cohort study. *European Child & Adolescent Psychiatry*, 12(2), 84-91.
- Toktamış, A., (2008). *Erinlik Dönemi Öğrencilerin Ebeveyn Tutumları ile Sosyal Becerileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Yeditepe Üniversitesi
- Tutkun, C. (2012). *60-72 aylık çocukların sosyal becerilerinin anne ve öğretmen değerlendirmelerine göre incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Ankara Üniversitesi.
- Uslu, E.M. & Genç, S.Z. (2021). Öğretmenlerin sosyal beceriye yönelik algılarının belirlenmesi. *International Journal of Innovative Approaches in Education*, 5(1), 63-86. doi: 10.29329/ijiape.2021.333.5
- Uykan, E. ve Akkaynak, M. (2019). Ebeveyn tutumları ile çocukların öz düzenlemeleri arasındaki ilişki incelenmesi. *Akademik Tarih ve Düşünce Dergisi*, 6(3), 1620-1644.
- Yaşar Ekici, F. (2015). Okul öncesi eğitime devam eden çocukların sosyal becerileri ile aile özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(2). 1-33
- Yavuzer, H. (2001). *Yaygın Ana Baba Tutumları*. Ana Baba Okulu (9.basım). Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık
- Yıldız, S. (2018). *Üstün yetenekli çocukların ve akranlarının algıladıkları ebeveyn tutumları, psikososyal sorunlar ve yaşam kalitesi* [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Gazi Üniversitesi.
- Yılmaz Bolat, E. (2018). Anne Baba Tutumlarının Çocukların Sosyal Becerileri Üzerindeki Etkisi. *Uluslararası Çocuk Edebiyatı ve Eğitim Araştırmaları Dergisi (ÇEDAR)*, 2(2), 32-38. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/chedar/issue/42042/482900>
- Yılmaz, M. (2020). *Okul öncesi eğitime devam eden 57-68 aylık çocukların okul kaygıları ile sosyal becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. İnönü Üniversitesi.
- Yılmaz Bolat, E. & Kahveci, D. (2016). 4-6 yaş grubu çocukların bazı değişkenlere göre sosyal becerilerinin karşılaştırılması. *Turkish Journal of Primary Education*, 1(1), 14-25. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/tujped/issue/32340/369997>
- Yoleri, S. , Işıkoğlu Erdoğan, N. & Tetik, G. (2017). Ebeveyn tutumlarının okul öncesi dönemdeki çocukların mizaç özellikleri ile ilişkisinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(42), 226-239. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/tr/pub/maeuefd/issue/30534/330333>

Extended Abstract

Introduction

Social skills consist of attitudes, behaviors, experiences and habits that shape and regulate interpersonal relations and behavior patterns in the social social process. Social skills, which enable adaptation to social processes within the scope of social emotional development, manage decision-making processes, and determine the qualities of interpersonal relations in mutual interaction, have an important place in human development by affecting other development areas of individuals. Parental attitudes affect all developmental areas of children and shape their developmental processes. The environment in which positive interaction with the family takes place and mutual positive communication takes place only takes place in the family environment where supportive and positive parental attitudes are adopted. Positive and supportive attitudes exhibited depending on the specified family qualities have a positive effect on the child's personality development. The rules adopted by families and the discipline methods they apply while raising children, socially accepted child-rearing models, the behaviors gained from the family, perspectives, cultural and social characteristics are among the factors affecting the attitudes of parents.

The family in which the child grows up, which is an important part of the social structure, has changed as a result of the sociocultural and socioeconomic changes in the world and in the society accordingly, and families have begun to exhibit different parental attitudes on their children depending on their different structures. Positive and supportive attitudes of parents towards their children enable children to develop self-confidence, discover their talents and interests; It plays an important role in increasing their creativity and acquiring social adaptation skills. On the contrary, it has been revealed that authoritarian and oppressive family attitudes negatively affect children's expression and communication skills, cause inadequacies in their social development, and this prevents children from fulfilling their social roles properly.

Method

On the contrary, it has been revealed that authoritarian and oppressive family attitudes negatively affect children's expression and communication skills, cause inadequacies in their social development, and this prevents children from fulfilling their social roles properly.

Qualitative data were collected to explain the quantitative findings in more depth. The sample of the quantitative part of the research consists of students studying in official independent kindergartens, kindergartens and primary schools in the city center of Çanakkale in the 2021-2022 academic year. The study group regarding the qualitative dimension of the study consisted of 18 (60%) primary school students; It consists of 30 parents, 12 (40%) of whom are parents of preschool students. Personal Information Form created by the researcher to obtain demographic information of the students in the study, Parental Attitude Scale developed by Karabulut Demir, Şendil (2000) to determine Parental Attitudes, consisting of 4 sub-dimensions (Democratic Attitude, Authoritarian Attitude, Protective Attitude, Permissive Attitude); The "Scale of Having Social Skills" developed by Çubukçu and Gültekin (2008) was applied. A semi-structured interview form was created to collect data within the scope of qualitative research in order to examine the results determined in the light of the data obtained from the quantitative research. The formed interview questions were rearranged by taking the opinions of 3 experts. The final version of the interview form was applied to 4 parents and its reliability was determined.

The final version of the semi-structured interview form was applied to 30 students' parents and interviews were conducted accordingly. As a result of the interviews, qualitative data analysis was carried out by creating themes. The qualitative findings obtained as a result of the interviews were supported by direct quotations.

Results

It was determined that the social skill levels of the independent kindergarten, kindergarten and primary school students were high. In the study, it was concluded that the parental attitudes of the families were high in favor of the democratic family attitude dimension. There was a positive and significant relationship between students' social skill levels and parental attitudes. In the study, it was determined that the social skill development of the students showed a significant difference in terms of variables such as gender and class level. It was concluded that the parental attitudes of the families differed significantly according to the education level, gender and age variables.

According to the results of the research, it was revealed that there is a high positive correlation between the social skill levels of the students and the parental attitudes of the families. It has been concluded that the social skill levels of the children of families with democratic and permissive family attitudes are higher than those of families with protective and authoritarian family attitudes.

In the light of the data obtained from the interviews with the families regarding this result, the skills of self-decision, problem solving, appropriate behavior in the social environment, and approaching events with a critical perspective of the children who grew up in a family environment with a democratic and permissive parental attitude were higher than those of the children of families with other parental attitudes. According to the views of parents obtained from parent interviews within the scope of qualitative research and determined to have a democratic and permissive family attitude, parents who have democratic and permissive attitudes participate in activities to support children's social skills, in order to contribute to decision-making, problem-solving and correct behavior development processes. have been determined. As a result, it was determined that it was effective on social skills.

Conclusion

Most of the studies on the subject consist of studies examining the social skill levels of early childhood children and the parental attitudes of their families. In this study, besides the early childhood period, the social skill levels of primary school children and the parental attitudes of their families were examined, and it is thought that determining how the social skill development of students at different education levels is shaped depending on the attitudes of their families will make an important contribution to the field. Perry Craig et al., (2001); Yılmaz Bolat (2018); Toktamış (2008); Özyürek and Tezel Şahin (2015) revealed that there is a positive relationship between parents' child-rearing attitudes and their preschool children's social behaviors.

Mutlu Onuk and Tekin (2018) also examined the social skills of 10-13 year old students in terms of parental attitudes. In a different study, Sarı (2007) examined the effects of mother-child rearing styles of 5-6 year old children on the child's social adaptation and social skills. Atmaca, Gültekin Akduman and Şepitçi Sarıbaş (2021) examined the relationship between the social skills of preschool children and the empathy skills of mothers. In a different study, Fidan (2019) examined the social skills of preschool children and their parents. Akbaş (2020)

examined the relationship between social skills and peer games of 60-72 month-old children in his master's thesis. It is recommended that the study, which is carried out with preschool and primary school children, should be carried out with different levels of students and their parents.